

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ З ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ
СЛУЖБОВОГО ПРАВА НАПрН УКРАЇНИ

**Українсько-російський/
російсько-український
словник юридичних термінів**

**Украинско-русский/русско-украинский
словарь юридических терминов**

(Близько 10 тисяч термінів)

До 25-річчя юридичного факультету

Запоріжжя
2017

УДК 81'374.2'374.26: 34
ББК Хя2+Ш141.2 – 48+Ш141.4 – 48
У452

Рекомендовано до друку Вченою радою
Запорізького національного університету
(протокол засідання № 5 від 28 лютого 2017 р.)

Видання, що складається з двох рівнозначних за обсягом частин «Українсько-російського словника юридичних термінів» та «Російсько-українського словника юридичних термінів», містить близько 10 тисяч юридичних термінів і термінологічних сполучень у кожному із них. Юридичні терміни розподілені на окремі частини (за окремими галузями права, комплексними юридичними науками тощо). При його укладанні використовувались чинні нормативно-правові акти, навчальні, публіцистичні правові джерела. Словник розрахований на учнів старших класів, студентів вищих навчальних закладів, юристів-вчених, юристів-практиків, а також усіх, хто бажає вдосконалити знання з сучасної юридичної термінології.

Упорядники:

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор
Колпаков В.К., д.ю.н., професор
Грозовська Н.А., к.філол.н., доцент
Хом'як Т.В., к.філолог.н., доцент

Рецензенти:

Лукашевич В.Г., д.ю.н., професор
Поповський А.М., д.філол.н., професор

Головний редактор: Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор

Відповідальний редактор: Віхляєв М.Ю., д.ю.н., доцент

Редактори:

Лютіков П.С., д.ю.н., доцент
Грозовська Н.А., к.філол.н., доцент

Технічний редактор: Шиванова М.Г.

Коректор: Пирог Н.В.

Українсько-російський/російсько-український словник юридичних термінів: близько 10 тис. термінів / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Т.В. Хом'як; кол. авт.: Коломоєць Т.О. (голова) та ін. – Запоріжжя: ЗНУ, 2017. – 336 с.

Репродукування (відтворення) видання в будь-який спосіб без дозволу видавництва заборонено.

ISBN 978-966-916-221-2

© Запорізький національний університет, 2017

**БІБЛІОТЕКА СЛОВНИКІВ
ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ**

**Українсько-російський/
російсько-український
словник юридичних термінів**

**Украинско-русский/
русско-украинский словарь
юридических терминов**

До 25-річчя юридичного факультету ЗНУ

Авторський колектив:

Аганіна Альона Олександрівна – к.ю.н., асистент
Алімов Кирило Олександрович – к.ю.н., ст.викладач
Бичківський Олексій Олексійович – к.ю.н., доцент
Бокша Вікторія Олегівна – викладач
Болокан Інна Вікторівна – к.ю.н., доцент
Бондар Олександр Григорович – д.ю.н., доцент, професор кафедри
Верлос Наталя Володимирівна – к.ю.н., доцент кафедри
Віхляєв Михайло Юрійович – д.ю.н., доцент, професор кафедри
Ганзенко Олександр Олександрович – к.ю.н., доцент
Грозовська Наталія Андріївна – к.філол.н., доцент
Єна Ірина Вікторівна – к.ю.н., доцент кафедри
Єрмоленко Дмитро Олександрович – д.ю.н., професор
Журавльова Ганна Семенівна – к.ю.н., доцент
Коломоєць Тетяна Олександрівна – д.ю.н., професор, Заслужений юрист України
Колпаков Валерій Костянтинович – д.ю.н., професор
Кузенко Лариса Володимирівна – к.ю.н., доцент
Ларкін Михайло Олександрович – к.ю.н., доцент
Луц Дмитро Миколайович – к.ю.н., викладач
Лютіков Павло Сергійович – д.ю.н., доцент, професор кафедри
Лютікова Маргарита Олегівна – к.ю.н., доцент
Омельянчик Сергій Володимирович – к.ю.н., доцент
Пелех Ія Василівна – к.ю.н., викладач
Пирожкова Юлія Володимирівна – к.ю.н., доцент
Половінкіна Руслана Юріївна – к.ю.н., асистент
Самойленко Георгій Валерійович – к.ю.н., доцент
Сидоров Ярослав Олексійович – к.ю.н., доцент
Сквірський Ілля Олегович – д.ю.н., доцент, професор кафедри
Ткалич Максим Олегович – к.ю.н., доцент
Удовика Лариса Григорівна – д.ю.н., доцент, професор кафедри
Узунова Оксана Василівна – к.ю.н., доцент
Хом'як Тамара Володимирівна – к.філол.н., доцент, професор кафедри
Шарая Анна Анатоліївна – к.ю.н., доцент кафедри
Шеховцова Лілія Ігорівна – к.ю.н., доцент
Щипанова Ольга Олександрівна – к.ю.н., доцент

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ СЛОВНИК ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА	9
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ	14
МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	20
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС	28
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ	36
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	43
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС	49
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО	54
ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС	59
СІМЕЙНЕ ПРАВО	63
НОТАРІАТ	70
ЖИТЛОВЕ ПРАВО	73
ТРУДОВЕ ПРАВО	80
ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	86
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО	92
АГРАРНЕ ПРАВО	97
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО	106
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО	112
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	117
ФІНАНСОВЕ ПРАВО	126
МИТНЕ ПРАВО	134
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	138
МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО	144
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	149
ПРАВОВА СТАТИСТИКА	154
СУДОВА МЕДИЦИНА ТА ПСИХІАТРІЯ	161
СУДОВА БУХГАЛТЕРІЯ	166

РУССКО-УКРАИНСКИЙ СЛОВАРЬ ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ

ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА	173
КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО УКРАИНЫ	178

МУНИЦИПАЛЬНОЕ ПРАВО	184
АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС	192
УГОЛОВНОЕ ПРАВО. КРИМИНОЛОГИЯ	200
УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО	206
УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС	213
ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО.....	218
ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС	223
СЕМЕЙНОЕ ПРАВО.....	227
НОТАРИАТ.....	234
ЖИЛИЩНОЕ ПРАВО	237
ТРУДОВОЕ ПРАВО.....	244
ПРАВО СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ	250
ЗЕМЕЛЬНОЕ ПРАВО	256
АГРАРНОЕ ПРАВО	261
ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО	270
ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРАВО	276
ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО	281
ФИНАНСОВОЕ ПРАВО	290
ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО.....	298
ИНФОРМАЦИОННОЕ ПРАВО	302
МЕЖДУНАРОДНОЕ ПУБЛИЧНОЕ ПРАВО	308
МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО	313
ПРАВОВАЯ СТАТИСТИКА.....	318
СУДЕБНАЯ МЕДИЦИНА И ПСИХИАТРИЯ.....	325
СУДЕБНАЯ БУХГАЛТЕРИЯ	330

ПЕРЕДМОВА

Словникове видання «Українсько-російський/російсько-український словник юридичних термінів» підготовлено колективом науковців юридичного та філологічного факультетів Запорізького національного університету з метою забезпечення потреби сучасного українського суспільства у фахових словниках, зорієнтованих на широке коло юристів – учнів старших класів, студентів вищих навчальних закладів, юристів-вчених, юристів-практиків, всіх, хто бажає вдосконалювати знання з сучасної юридичної термінології. Словникове видання «Українсько-російський/російсько-український словник юридичних термінів» є частиною комплексного проекту «Бібліотека словників юридичних термінів».

На відміну від інших словників пропонуване видання є двомовним: українсько-російським і російсько-українським. Відповідні частини словника є рівнозначними за частинами. Аналогічність і двомовність видання забезпечує ефективність словника у фаховому усному спілкуванні, а також при роботі з юридичними текстами як українською, так і російською мовами.

Словник побудовано за традиційним у лексикографії алфавітно-гніздовим принципом. Словникова стаття має таку будову: заголовне слово виділяється жирним шрифтом. Якщо слово має кілька російських (українських) відповідників, воно подається через крапку з комою.

Упорядники та авторський колектив висловлює слова щирої вдячності рецензентам – д.ю.н., професору Лукашевичу В.Г. та д.філол.н., професору Поповському А.М. за слушні зауваження та цінні поради стосовно рукопису словника.

Український алфавіт

Аа Бб Вв Гг Гґ Дд

Ее Єє Жж Зз Ии Іі

Її Йй Кк Лл Мм

Нн Оо Пп Рр Сс

Тт Уу Фф Хх Цц

Чч Шш Щщ ь

Юю Яя

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

- абсолютна монархія** – абсолютная монархия
- абсолютні відносини** – абсолютные отношения
- абсолютні права** – абсолютные права
- автентичне тлумачення** – аутентическое толкование
- автономія** – автономия
- авторитаризм** – авторитаризм
- адміністративно-територіальний поділ** – административно-территориальное деление
- акт застосування права (правозастосовний акт)** – акт применения права (правоприменительный акт)
- акт нормативно-правовий** – акт нормативно-правовой
- акт тлумачення права (інтерпретаційний акт)** – акт толкования права (интерпретационный акт)
- архаїчне право** – архаическое право
- бездіяльність, злочинна** – бездействие, преступное
- звичайне тлумачення** – обыденное толкование
- буквальне тлумачення** – буквальное толкование
- вето** – вето
- виконавча влада** – исполнительная власть
- виконання зобов'язання** – исполнение обязательства
- використання права** – использование права
- відносні правовідносини** – относительные правоотношения
- влада соціальна** – власть социальная
- владні рішення** – властные решения
- внутрішні функції** – внутренние функции
- вождівство** – вождивство
- воля народу** – воля народа
- вотум** – вотум
- всенародне голосування (референдум)** – всенародное голосование (референдум)
- всенародне обговорення** – всенародное обсуждение
- гарантії законності** – гарантии законности
- гіпотеза правової норми** – гипотеза правовой нормы
- глава держави** – глава государства
- громадський порядок** – общественный порядок
- громадянське суспільство** – гражданское общество
- гуманізм права** – гуманизм права
- давність** – давность
- девіантна поведінка** – девиантное поведение
- декларація** – декларация
- демократизм права** – демократизм права
- демократичний режим** – демократический режим
- державна правова** – государство правовое
- державна соціальна** – государство социальное
- державна влада** – государственная власть
- державна дисципліна** – государственная дисциплина
- державний апарат** – государственный аппарат
- державний орган** – государственный орган
- державний примус** – государственное принуждение
- державний суверенітет** – государственный суверенитет
- державно-правовий режим** – государственно-правовой режим
- деспотична монархія** – деспотическая монархия
- децентралізована держава** – децентрализованное государство
- джерело права** – источник права
- диктатура** – диктатура
- динамізм права** – динамизм права
- диспозитивна норма** – диспозитивная норма

диспозитивний метод правового регулювання – диспозитивный метод правового регулирования

диспозиція правової норми – диспозиция правовой нормы

дисципліна – дисциплина

дисципліна голосування – дисциплина голосования

дієздатність – дееспособность

дія нормативно-правового акта – действие нормативно-правового акта

дія права – действие права

догма права (спеціально-юридична теорія) – догма права (специально-юридическая теория)

договір нормативний – договор нормативный

договір нормативного змісту – договор нормативного содержания

договірна дисципліна – договорная дисциплина

договірна теорія походження держави – договорная теория возникновения государства

договірні федерації – договорные федерации

доктрина права – доктрина права

доктринальне тлумачення норм права – доктринальное толкование норм права

дотримання права – соблюдение права

дуалістична монархія – дуалистическая монархия

економічна функція – экономическая функция

ефективність права – эффективность права

заборона – запрет

загальна теорія держави і права – общая теория государства и права

загальне виборче право – всеобщее избирательное право

загальні принципи права – общие принципы права

загальносоціальні функції держави – общесоциальные функции государства

закон – закон

законний інтерес – законный интерес

законність – законность

законодавство (у широкому розумінні) – законодательство (в широком смысле)

законодавча влада – законодательная власть

законодавча ініціатива – законодательная инициатива

законопроект – законопроект

законотворчий процес – законотворческий процесс

заслуга – заслуга

засоби захисту – меры защиты

застосування права – применение права

звід законів – свод законов

зворотна сила закону – обратная сила закона

зловживання правом – злоупотребление правом

злочин – преступление

зовнішні функції держави – внешние функции государства

імперативна норма – императивная норма

імперативний метод правового регулювання – императивный метод правового регулирования

імпічмент – импичмент

індивідуально-правове регулювання – индивидуально-правовое регулирование

інститут права – институт права

інтерпретаційний акт – интерпретационный акт

історико-політичне тлумачення норм права – историко-политическое толкование норм права

казуальне тлумачення – казуальное толкование

казус – казус

канонічне право – каноническое право

кваліфікація правова – квалификация правовая

кворум – кворум

кодекс – кодекс

кодифікований акт – кодифицированный акт

колізії юридичні – коллизии юридические